

УДК 657.6

*Кеменяш І.Г.,
к.е.н., доцент кафедри обліку, аудиту та фінансів,
ПВНЗ «Університет економіки і підприємництва»*

ОПОДАТКУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сьогодення показує, що актуальною проблемою залишається оподаткування заробітної плати. Широкомасштабний характер поширюється на інтереси найманих працівників, визначаючи фактичний рівень їхніх доходів. Одним з можливих шляхів вирішення нового виду бюджетного надходження – це справляння військового збору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У законодавчій базі акцентовано увагу на ролі військового збору щодо наповнення державного бюджету на потреби війська. На сучасному етапі розбудови податкової системи вкрай актуальним є питання використання військового податку, про що свідчить прийняття: Закону України від 24.03.1995 року № 108/95-ВР «Про оплату праці»; Закону України від 31 липня 2014 року № 1621 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів»; Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами і доповненнями; Закону України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» тощо.

Проте, питання оподаткування військового збору відноситься, наразі, до найактуальніших, а тому потребує детального дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття поняття необхідності військового збору, забезпечення фінансування заходів з підвищення обороноздатності держави та обґрунтування шляхів вирішення своєчасного оподаткування військового податку.

Основне завдання статті – висвітлення питання оподаткування військового збору шляхом розкриття мети, особливості та необхідності військового збору.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою забезпечення фінансування заходів з підвищення обороноздатності держави тимчасово, з 3 серпня 2014 р. введено військовий податок, ставка якого складає 1,5% від об'єкта оподаткування. Законом України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо

податкової реформи», який набрав чинності з 01.01.2015 р., оподаткування військовим збором подовжено до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України (пункт 161 підрозділ 10 розділу XX Перехідних положень ПКУ) [3; 5].

Військовий збір – новий вид бюджетного надходження, який включатимуть до доходів загального фонду державного бюджету.

Платниками військового податку є особи:

– фізична особа-резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

– фізична особа-нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;

– податковий агент – до яких віднесено юридичних осіб (їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи), самозайнятих осіб, представництва нерезидентів – юридичних осіб, інвесторів (операторів) за угодою про розподіл продукції, які виплачують доходи фізичним особам.

Об'єктом оподаткування військовим збором є доходи:

– у формі заробітної плати, інших заохочувальних і компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику за трудовими відносинами;

– у формі інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику податків згідно із цивільно-правовими договорами;

– у формі виграшу в державній і недержавній грошовій лотереї, виграшу гравця (учасника), отриманого від організатора азартної гри.

Особами відповідальними за утримання (нарахування) та сплату(перерахування) військового збору до бюджету:

– податковий агент – для оподатковуваних доходів із джерел їх походження в Україні;

– платник податку – для іноземних доходів та доходів, джерело виплати яких належить особам, звільненим від обов'язків нараховувати, утримувати або сплачувати (перераховувати) податок до бюджету.

Зауважимо, що законодавець визначає об'єктом оподаткування військовим збором з 1 січня 2015 року доходи, визначені ст. 163 ПКУ, зокрема, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід платника податку [2; 4]. Тоді як податковим агентам потрібно подбати, щоб військовий збір був перерахований не лише із доходів з заробітної плати, надбавок, премій, які виплачувались згідно з трудовим договором, або цивільно-правовими угодами, а з інших доходів фізичних осіб(п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 Кодексу) [2; 4].

Об'єктом оподаткування фізичної особи–підприємця є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця (пункт 177.2 статті 177 ПКУ) [2; 4].

Для фізичної особи, яка провадить незалежну професійну діяльність, оподатковуваним доходом вважається сукупний чистий дохід, тобто різниця між доходом і документально підтвердженими витратами, необхідними для провадження певного виду незалежної професійної діяльності (пункт 178.3 статті 178 ПКУ) [2; 4].

Слід враховувати, що у разі неотримання довідки про взяття на облік особою, яка провадить незалежну професійну діяльність, об'єктом оподаткування є доходи, отримані від такої діяльності без урахування витрат, тобто військовий збір буде нараховуватись на річний дохід без урахування витрат.

Таким чином, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід визначатиметься по аналогії з доходами, які обладаються податком на доходи фізичних осіб. Тобто при визначенні оподаткованого військовим збором доходу потрібно керуватися пп. 164.1 і 164.2 та ст. 165 ПКУ [2; 4]. Із цих позицій застосування негрошового коефіцієнта під час оподаткування військовим збором не передбачено.

Зокрема, до таких доходів належать виплачені суми за користування земельними паями. Слід зауважити, що орендарі сільськогосподарських угідь повинні обов'язково нарахувати і сплатити до держбюджету суму військового збору з доходів, виплачених за користування паями громадян.

Крім того, військовий збір також сплачується з доходів від оренди рухомого і нерухомого майна, доходів, що виникають при відчуженні корпоративних прав та цінних паперів, доходів від подарунків, спадщини, призів та виграшів та інші доходів, які передбачені статтею 14.1.54 Податкового кодексу України [4].

А також до доходів, що оподатковуються військовим збором, належать доходи від процентів, дивідендів, отримані роялті та інвестиційні прибутки.

Ставка збору становить 1,5 відсотка від об'єкта оподаткування, визначеного п.п. 1.2 цього пункту (п.п. 1.3 п. 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу) [2].

Згідно з п.п. 1.1 п. 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу платниками збору є особи, визначені п. 162.1 ст. 162 Кодексу, а саме фізична особа – резидент (нерезидент), яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; податковий агент [3; 5].

Для резидента – це загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання); іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) збору до бюджету здійснюються у порядку, встановленому ст. 168 Кодексу.

Поряд з цим розглядається факт, коли платник, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом, та іноземні доходи, зобов'язаний включити суму таких доходів до загального річного оподаткованого доходу та подати податкову декларацію за наслідками звітного податкового року, а також сплатити військовий збір з таких доходів (п.п. 168.2.1 п. 168.1 ст. 168 Кодексу) [4].

Необхідно визначити, що відповідальним за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) збору до бюджету з доходів у вигляді заробітної плати, є роботодавець (1.5 п. 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу) [3].

Відображення податковим агентом загальної суми доходу, з якого утримано військовий збір за звітний період, передбачено у податковому розрахунку форми № 1ДФ, без відображення персоналізованих даних фізичних осіб – платників військового збору.

Оподаткуванню військовим збором підлягають також доходи, які платник отримав згідно з цивільно-правовими договорами (договори підряду) за виконання робіт (надання послуг), сума яких відображається в акті приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг). У цьому випадку відповідальною особою за нарахування та сплату збору до бюджету є податковий агент, який зобов'язаний забезпечувати виконання податкових зобов'язань у формі та спосіб, визначені статтею 176 Кодексу [2; 4].

Згідно з абзацом «а» пункту 176.1 статті 176 ПКУ платники – фізичні особи зобов'язані вести облік доходів і витрат в обсягах, необхідних для визначення суми загального річного оподаткованого доходу, якщо такий платник зобов'язаний відповідно до цього розділу подавати декларацію.

Форми та порядок ведення такого обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Крім того, відповідно до абзацу «в» пункту 176.1 статті 176 ПКУ платники – фізичні особи зобов'язані подавати податкову декларацію за встановленою формою у визначені строки у випадках, коли згідно з нормами цього розділу таке подання є обов'язковим.

На час проведення АТО благодійні пожертви для військових звільнятимуться від податку на доходи фізичних осіб [6; 7].

Відповідно до Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо деяких питань оподаткування благодійної допомоги» тимчасово, на час проведення антитерористичної операції, благодійна допомога, що надається на потреби її проведення, звільняється від оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Це стосується як коштів, отриманих волонтерами на їхні банківські рахунки, так і фізичних осіб, для яких така благодійна допомога передбачена. Не буде оподатковуватись допомога учасникам АТО, масових акцій протестів на майдані, переселенням з АРК, східних регіонів, членам їх сімей тощо. Обов'язковою умовою для звільнення благодійників – фізосіб від оподаткування ПДФО є вимога про їх внесення до Реєстру волонтерів антитерористичної операції [8].

Також закон тимчасово, на період проведення АТО, передбачає без обмежень включення до інших витрат звичайної діяльності платника податку на прибуток підприємств суми коштів, речей, послуг, які добровільно перераховані (передані) для потреб забезпечення проведення АТО. Це стосується спеціальних засобів індивідуального захисту (касок, бронежилетів), технічних засобів спостереження, лікарських засобів та медичних виробів, засобів особистої гігієни, продуктів харчування, предметів речового забезпечення, а також інших товарів, виконаних робіт для потреб військовослужбовців, що перебувають на Сході країни у зоні проведення АТО [7].

Ненарахування, неутримання та/або несплата (неперерахування) податків платником податків, у тому числі податковим агентом, до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків, тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 25 відсотків суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету [1].

Ті самі дії, вчинені повторно протягом 1095 днів, тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі 50 відсотків суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету. Повторно вчинені ці дії накладаються штрафом у розмірі 75 відсотків суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету [1].

Крім того, у день настання строку погашення податкового зобов'язання нараховується пеня із розрахунку 120% річних облікової ставки Національного банку України, діючої на день виплати доходів [1].

З 7 серпня 2014 року відкрито рахунки для зарахування надходжень до загального фонду державного бюджету по коду класифікації доходів бюджету 11011000 «Військовий збір».

Отже, військовий податок – це «патріотичний податок» честі кожного громадянина нашої країни.

Висновки з проведеного дослідження. У підсумку необхідно зазначити, що за весь період сплати цього стратегічно важливого платежу забезпечуються його стабільні надходження для забезпечення потреб Українських Збройних Сил. Водночас, ритмічні надходження цього нового податкового платежу є ознакою поінформованості платників про обов'язковість його сплати і сумлінного виконання свого патріотичного обов'язку шляхом забезпечення цього платежу.

Функціонування податкової системи України має враховувати особливості військового податку та базуватися на засадах: стабільності податкового законодавства, правового регламентування взаємовідносин платників податку і держави.

Бібліографічний список

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X : станом на 6 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI : станом на 17 січня 2015 [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про внесення змін в адміністрування податку на доходи фізичних осіб та військового збору : Лист ДФС України від 21.01.2015 № 1665/7/99-99-17-02-01-17 [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-dohodi-fizichnih-/listi-dps/180040.html>.
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів : Закон України від 31 липня 2014 року № 1621 [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18>.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
6. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням : Закон України від 18 січня 2001 року № 2240-III [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2240-14>.
8. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 року № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy (1984), *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya* dated December 07, 1984 no. 8073-X [Internal revenue code of Ukraine], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (access date January 06, 2015).
2. Verkhovna Rada Ukrainy (2010), *Podatkovyi kodeks Ukrainy* dated December 02, 2010 no. 2755-VI [Internal revenue code of Ukraine], available at: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (access date January 30, 2015).
3. Derzhavna fiskalna sluzhba (2015), *Pro vnesennia zmin v administruvannia podatku na dohody fizychnykh osib ta viiskovoho zboru : lyst* dated January 21.2015 no. 1665/7/99-99-17-02-01-17 [On changes to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts], available at: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-dohodi-fizichnih-/listi-dps/180040.html> (access date January 28, 2015).
4. Verkhovna Rada Ukrainy (2014), *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh inshykh zakonodavchykh aktiv* : zakon Ukrainy dated July 31, 2014 no. 1621 [On changes to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-18> (access date January 30, 2015).
5. Verkhovna Rada Ukrainy (2014), *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo podatkovoi reformy* : zakon Ukrainy dated December 28, 2014 no. 71-VIII [On changes to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts], available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19> (access date January 20, 2015).
6. Verkhovna Rada Ukrainy (1992), *Pro derzhavnu dopomohu simiam z ditmy* : zakon Ukrainy dated November 21, 1992 no. 2811-XII [On changes to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> (access date January 21, 2015).
7. Verkhovna Rada Ukrainy (2001), *Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strahuvannia u zviazku z tymchasovoiu vtratoiu pratsezdatsnosti* : zakon Ukrainy dated January 18, 2001 no. 2240-III [On changes to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2240-14> (access date January 22, 2015).
8. Verkhovna Rada Ukrainy (2001), *Pro oplatu pratsi* : zakon Ukrainy dated February 24, 1995 no. 108/95-BP [On changes to the Tax Code of Ukraine and some other legislative acts], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80> (access date January 24, 2015).

Кеменяш І.Г. ОПОДАТКУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В УКРАЇНІ

Мета – розкриття поняття необхідності військового збору, забезпечення фінансування заходів з підвищення обороноздатності держави та обґрунтування шляхів вирішення своєчасного оподаткування військового податку.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети в статті використано методи: системно-аналітичний – при дослідженні законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань військового податку; системний метод, котрий полягає в комплексному аналізі великих і складних об'єктів (систем) таких як військовий податок у системі оподаткування, дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин; абстрактно-логічний метод – для узагальнення теоретичних положень і формування висновків та пропозицій.

Результати. Розкрито мету, особливості, та необхідність військового збору. Роз'яснено: що платником збору є фізична особа-резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; фізична особа-нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; та податковий агент. Встановлено, що об'єктом оподаткування фізичної особи-підприємця є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи-підприємця. Визначено порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) збору до бюджету.

Наукова новизна. Обґрунтовано та проаналізовано загальнодержавний військовий збір, військовий податок, патріотичний податок, як патріотичний збір для регулювання військового порядку.

Практична значущість. Отриманні результати дослідження можуть бути використані при здійсненні подальших досліджень ефективності використання податкового збору як військового збору для поліпшення становища.

Ключові слова: податок, податкова система, військовий податок, військовий збір, патріотичний податок.

Kemeniash I.H. TAXATION OF MILITARY DUTY IN UKRAINE

Purpose – is to outline the concept of military necessity collection, financing measures to improve the capabilities of the state and justify solutions to military taxation timely tax.

Methodology of research. To achieve the objectives used in the article: system-analytical method in the study of legislative and other normative-legal acts a war tax; a systematical method, which is a complex analyzes of large and complex objects (systems) such as a war tax in the tax system, study them as a whole agreed with the operation of all components and parts; abstract-logical method is to summarize the theoretical positions and the formation of conclusions and proposals.

Findings. An aim, feature, and necessity of military duty, was exposed.

It is explained: that the payer of collection is a physical person-resident, that gets profits both from the source of their origin in Ukraine and foreign profits; a physical person is a non-resident, which gets profits from the source of their origin in Ukraine; but tax agent. By the object of taxation of physical person-businessman there is a net taxable profit, in difference between total taxable revenue (a profit yield is in a money and unmoney form) and documentarily confirmed charges related to economic activity of such physical person-businessman. And also it is considered extra charge, maintenance and inpayment (enumeration) of collection to the budget.

Originality. The research allows obhruntovaty and analyze federal military duty, tax military, patriotic tax, as a patriotic duty for military equipment order.

Practical value. The obtained results can be used in carrying out research podalshh efficiency of tax collection as military duty for improvement.

Key words: tax, tax system, military tax, military collection, patriotic tax.

Кеменяш И.Г. НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ ВОЕННОГО СБОРА В УКРАИНЕ

Цель – раскрытие понятия необходимости военного сбора, обеспечение финансирования мероприятий по повышению обороноспособности государства и обоснование путей решения своевременного налогообложения военного налога.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели в статье использованы методы: системно-аналитический – при исследовании законодательных и других нормативно-правовых актов по вопросам военного налога; системный метод, который заключается в комплексном анализе больших и сложных объектов (систем) как военный налог в системе налогообложения, исследования их как единого целого с согласованным функционированием всех элементов и частей; абстрактно-логический – для обобщения теоретических положений и формирование выводов и предложений.

Результаты. Раскрыты цели, особенность, и необходимость военного сбора. Разъяснено: что плательщиком сбора является физическое лицо-резидент, получающее доходы как из источника их происхождения в Украине, так и иностранные доходы; физическое лицо-нерезидент, получающее доходы из источника их происхождения в Украине; и налоговый агент. Установлено, что объектом налогообложения физического лица-предпринимателя является чистый налогооблагаемый доход, то есть разница между общим налогооблагаемым доходом (выручка в денежной и неденежной форме) и документально подтвержденными расходами, связанными с хозяйственной деятельностью такого физического лица-предпринимателя. Определен порядок начисления, удержания и уплаты (перечисления) сбора в бюджет.

Научная новизна. Обосновано и проанализированы общегосударственный военный сбор, военный налог, патриотический налог, как патриотический сбор для регулирования военного порядка.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования могут быть использованы при осуществлении подальших исследований эффективности использования налогового сбора как военного налога для улучшения положения.

Ключевые слова: налог, налоговая система, военный налог, военный сбор, патриотический налог.